

Lapin kaivostoiminnan kulttuuriset vaikutukset ja kysymykset: pitkän aikavälin näkökulma kestävään kaivostoimintaan pohjoisessa

Kaivostoiminta ja mineraalivarantojen hyödyntäminen pohjoisen Fennoskandian alueella (Lappi/Saamenmaa) ovat herättäneet runsaasti keskustelua ja ristiriitoja, jotka puolestaan kietoutuvat esimerkiksi luonnonsuojelua ja alkuperäiskansojen oikeuksia koskeviin laajempiin kysymyksiin. Ristiriidat heijastavat monin osin pohjoisiin alueisiin liittyviä nykypäivän intressejä, mutta niiden taustalla vaikuttavat erilaisista maailmankuvista ja ympäristösuhteista nousevat jännitteet. Nämä jännitteet juontuvat ainakin 1600-luvulta ja liittyvät Lapin kolonialistiseen historiaan sekä tämän historian monimuotoisiin kulttuurisiin ilmentymiin ja kulttuuriperintöön. Tässä kansainvälisessä hankkeessa tutkitaan nykyiseen kaivostoimintaan liittyvien ristiriitojen historiallisia juuria ja kaivostoiminnan kulttuurisia vaikutuksia pitkällä aikavälillä ja poikkitieteellisestä näkökulmasta.

Olemme lähestyneet Lapin kaivostoiminnan kulttuurisia vaikutuksia ja kysymyksiä useista eri suunnista ja eri intressiryhmien näkökulmista – näihin kuuluvat muiden muassa kaivosyhteisöt, poronhoitajat ja turistit. Kuluneen vuoden aikana olemme työskennelleet lukuisten tapaustutkimusten parissa. Olemme esimerkiksi analysoineet kahta 1600-luvun kaivos- ja ruukkialuetta ja mitä niistä tehdyt havainnot kertovat pohjoisen ympäristön kulttuurisesti rakentuneesta ymmärryksestä varhaisen teollisen kaivostoiminnan kontekstissa. Samaan teemaan kytkeytyy myös käynnissä olevan pitkän aikavälin kaivosmaisemien muotoutumiseen paneutuva tutkimus, joka keskittyy erityisesti Tornionlaakson ympärille. Olemme myös analysoineet nykyisen kaivostoimintaan liittyviä maankäyttökiistoja erityisesti poronhoidon näkökulmasta. Tällä hetkellä tutkimuksen pain piste on erityisesti siinä, miten saamelaiden ovat olleet osallisina varhaismoderneissa kaivoshankkeissa. Toisaalta tarkastelemme pohjoisten kaivosten ”paikkaa” turismin maisemissa. Jälkimmäiseen teemaan liittyen olemme juuri viimeistelleet tapaustutkimuksen siitä, kuinka varhaismodernin ajan eurooppalaiset matkailijat kokivat ja ymmärsivät pohjoisen kaivosympäristöt, sekä aloittaneet kartoittamaan kaivostoimintaan liittyvän kulttuuriperinnön hyödyntämismahdollisuuksia pohjoisen matkailussa.

Tutkimushanke linkittyy NordForskin rahoittamaan pohjoismaiseen huippuyksikköön (Resource Extraction and Sustainable Arctic Communities, REXSAC), jota koordinoi Kuninkaallinen teknillinen korkeakoulu Tukholmassa.

Lisätietoja:

professori Vesa-Pekka Herva, Oulun yliopisto (vesa-pekka.herva@oulu.fi)